

ปทุมมา (*Curcuma rhabdota* x *C. alismatifolia*)

พันธุ์เชียงใหม่ซีเอฟ 19

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล   กรมวิชาการเกษตร
ที่อยู่   50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ รหัสไปรษณีย์ 10900
โทรศัพท์   081-3730-948

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่ซีเอฟ 19 ได้มาจากการผสมพืชสกุลขมิ้น (*Curcuma*) สองชนิดระหว่าง บัวลายลาว (*Curcuma rhabdota*) พันธุ์แม่ กับปทุมมา (*C. alismatifolia*) พันธุ์พ่อ กับ โดยศูนย์วิจัยพืชสวน เชียงราย สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร ได้ผสมพันธุ์พืชดังกล่าวในปี พ.ศ. 2538-2541 และในปี พ.ศ. 2545-2547 ได้คัดเลือกต้นลูกผสมข้ามชนิดที่มีลักษณะดีและสวยงามจึงตั้งชื่อพันธุ์ว่า เชียงรายซีเอฟ 19

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท   ชื่อไทย ปทุมมา (ลูกผสม) ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma rhabdota* x *C. alismatifolia*
วงศ์ Zingiberaceae ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ล้มลุก

ราก/หัว   ระบบรากฝอย (fibrous roots system) รากสะสมอาหาร (storage root) มีลักษณะ บวมพองออกเป็นตุ่มที่ปลายราก ทำหน้าที่เก็บสะสมน้ำและอาหาร เหง้า (rhizome) หรือ หัวมีสีน้ำตาลอ่อน เนื้อในหัวมีสีม่วงอ่อน เป็นลำต้นใต้ดินที่เจริญในแนวระนาบขนานไปกับ พื้นดินสั้น ๆ มีข้อและปล้องชัดเจน แตกแขนงออกเป็นกระจุกตามตาข้างของเหง้าเดิม ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร เส้นผ่านศูนย์กลางเหง้า 1.5 – 2.0 เซนติเมตร

ต้น   ลำต้นเหนือดินเป็นลำต้นเทียม (pseudostem) เกิดจากกาบใบที่อัดกันแน่น ความสูงต้นวัดจากโคนต้นถึงระดับปลายพุ่มใบ 54 - 67 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 53 - 58 เซนติเมตร

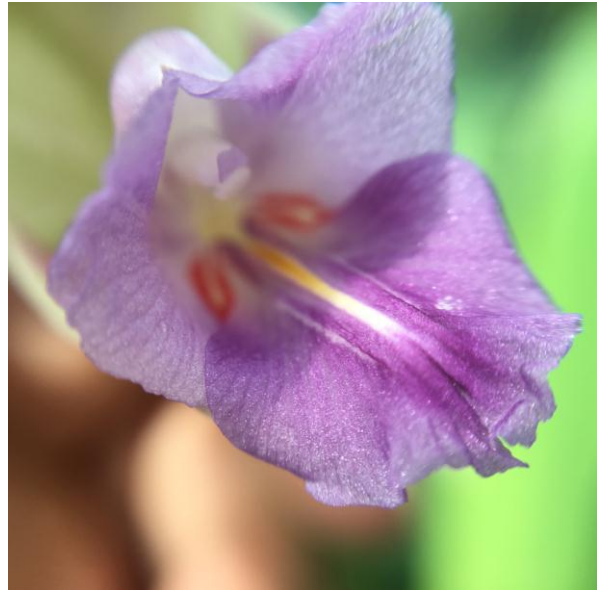
ใบ   ใบเดี่ยว มีประมาณ 5 – 6 ใบ กว้าง 7.5 – 8.0 เซนติเมตร ยาว 31 - 36 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ขอบใบเป็นคลื่นปานกลาง เส้นกลางใบสีเขียว กาบใบสีเขียว โคนกาบใบสีเขียว

ดอก/ช่อดอก   ช่อดอก แบบช่อเชิงลดแน่น (compact spike) ก้านช่อดอกแทงออกจากกลาง ลำต้นเทียม ความยาวช่อดอก 62 – 70 เซนติเมตร ความยาวช่วงดอก 10.5 – 12.5 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางช่อดอก 5.8 – 6.5 เซนติเมตร ใบประดับ (bract) ส่วนล่าง รูปกลมแบน ปลายเกือบกลม สีเขียวอ่อน แต้มสีชมพูอ่อน มีจำนวน 8 - 9 ใบ ใบประดับส่วนบนรูปรี ปลายมน ปลายสีขาว บริเวณส่วนโคนสีชมพูอ่อน มีจำนวน 6 - 8 ใบ ดอกจริงขนาดเล็กอยู่ในซอกใบประดับส่วนล่าง กว้าง 1.3 – 1.5 เซนติเมตร ยาว 4.0 – 4.2 เซนติเมตร สีม่วงอ่อน กลีบปากสีม่วง โคนสีเหลืองขีดแดง สันปากสีขาว ขอบปากสีแดงขีดเหลือง เส้นผ่านศูนย์กลางก้านช่อดอก 0.6 - 0.8 เซนติเมตร

ผล/เมล็ด   ไม่มี (ดอกเป็นหมัน ไม่ติดผล)

ลักษณะอื่น ๆ   1. อายุปลูกถึงให้ดอก 2 – 2 เดือนครึ่ง
2. เริ่มแทงช่อดอกเมื่อมีใบ 2 - 3 ใบ

3. ช่อดอกอยู่เหนือทรงพุ่ม ก้านช่อดอกตรง เหมาะสำหรับเป็นไม้ตัดดอกและไม้ประดับแปลง
4. การแตกหน่อใหม่เฉลี่ย 1 - 2 หน่อ/กอ
5. อายุปักแจกันนานประมาณ 9 วัน และอายุการใช้งานสำหรับไม้ประดับแปลงนาน 4 - 7 สัปดาห์ หลังออกดอก

ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่ 19